

Täysistunto

Tiistai 23.3.2021 klo 14.08—20.54

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 252/2020 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 2/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 2/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Edustaja Kiviranta.

Keskustelu

20.31 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Maatalouden kausityövoiman rungon ovat jo pitkän aikaa muodostaneet ulkomaiset työntekijät, joita on tavallisesti ollut kesäisin Suomessa noin 16 000. Toki viime kesänä valitettavasti selvästi vähemmän. Monet viljelijät joutuivat viime vuonna pitämään välivuoden runsaasti kausityövoimaa vaativien kasvien viljelystä ja vähentämään noiden kasvien viljelyä merkittävästi. Kevään ja kesän kausityöt on saatava tehdyksi ajallaan myös tänä vuonna. Myös marjanpoiminnan on sujuuttava. On erittäin tärkeää keventää byrokratiaa ja saada kausityöntekijät sujuvammin maahan.

Tämän hallituksen esityksen myötä maahan pääsy helpottuu tärkeässä kohdassa. Kausityöntekijän palaamista aiemman työnantajan palvelukseen samaan työhön, jota varten hänelle on aiemmin myönnetty kausityöhön oikeuttava lupa, helpotetaan siten, että kausityöntekijän ei tarvitse uudelleen esittää lain muutoin edellyttämää laajaa selvitystä työntöön edellytyksistä ja työehdoista. Tärkeää on myös, että työnantajan hallinnollista taakkaa kevennetään työntekijätietojen ilmoittamisen osalta.

Nyt käsittelyssä olevan hallituksen esityksen myötä myös kausityövoiman käyttö joustavoituu. Ulkomaisille työntekijöille tulisi mahdollisuus vaihtaa työnantajaa, mikä edistää työvoiman tehokasta käyttöä ja on siitä syystä tärkeää työnantajalle, mutta parantaa myös työntekijöiden ansioita ja oikeudellista asemaa.

Arvoisa puhemies! Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö on yksimielinen ja siinä on tehty hallituksen esitykseen pari varsin pientä muutosta. Näin ollen esitys on hyvä ja valmis vietäväksi eteenpäin. Kausityöt tulee saada pandemiavuosinakin kunnialla hoide-
tuiksi.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laukkanen poissa. — Edustaja Talvitie.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 27/2021 vp

20.33 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Kyseessä on tosiaan hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetun lain muuttamisesta, ja käsittelimme hallintovaliokunnassa tätä esitystä, josta myöskin lausunnon annoimme työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle. Ja kuten viime keväänä totesimme yhteisesti tässä salissa, on selvää, että monet huoltovarmuuteen liittyvät alat ovat riippuvaisia siitä, että saamme työntekijöitä ulkomailta. Ehkä se asia nimenomaan tuli viime vuonna näkyväksi, että elintarviketuoli ei pärjää ilman sitä, että saamme ulkomailta työvoimaa, ja se on ollut erityisen suuri, kun ajatellaan, että ennen koronapandemiaa meillä on ollut kausityöntekijöitä riippuen vuodesta jopa 14 000—20 000 ja tästä pelkästään noin 4 000 on ollut nimenomaan luonnonmarjanpoimijoita, joihin nyt ei hallituksen esityksen perustelujen mukaan sovelleta tätä kausityölakia. Mutta nyt kausityölakiin ehdotetuilla muutoksilla ei perustelujen mukaan ole kovin paljon vaikutusta ulkomaisen kausityövoiman määrään.

On tärkeää, että kun me teemme näitä muutoksia, niin ne ottavat myöskin huomioon alan moninaisuuden ja sitten myöskin sen, että tiedetään etukäteen tietyt raamit, jotta myöskin maataloudessa olevat yrittäjät ja alan toimijat voivat varautua siihen, voiko ja millä aikataululla saada varmuutta siitä, että kausityöntekijöitä voi maahamme saapua. Ja me korostimme edelleen sen varmistamista, että etenkin huoltovarmuuden kannalta keskeisillä aloilla ja tehtävissä työvoiman saatavuus kyetään kaikissa oloissa turvaamaan. Valiokunta totesi vielä selvyyden vuoksi, että nyt käsittelyssä olevat kausityölain muutokset eivät sinänsä liity tähän tämän hetken akuuttiin koronapandemiaan.

Ja totesimme myöskin, että automaattiseen päätöksentekoon liittyvää yleislainsäädäntöä valmistellaan parhaillaan oikeusministeriön johdolla ja valiokunnan käsityksen mukaan työlupa-asioden yhden kuukauden ja erityisasiantuntijoiden oleskelulupien kahden viikon kokonaiskäsittelyaikatavoitteet edellyttävät nimenomaan tätä automatisoidun päätöksentekoprosessin käyttöönottoa, ja se ei nyt tällä hetkellä ole mahdollista. Meillä Maahanmuuttoviraston, Migrin, resurssit on paljon edellisinä vuosina laskettu siihen, [Puhemies: 3 minuuttia!] että automatisointi olisi voinut tulla aikaisemmin käyttöön, ja tätä täytyy nyt kiirehtiä ja selvittää nopeasti.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Aittakumpu poissa. — Edustaja Hopsu.

20.37 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Kiitin tästä esityksestä pidemmin jo sen saapuessa eduskuntaan. Esitys sisältää hyviä prosessin kevennyksiä ulkomaalaisen työntekijän palatessa töihin uudestaan Suomeen, ja tarpeellinen on myös tämä työntekijän mahdollisuus vaihtaa työnantajaa ja pidentää näin työskentelyjaksoaan. Tämä oikeus tuo myös kaivattua turvaa työntekijän hyväksikäyttötapauksissa. Siinä työnantajan vaihto nimenomaan mahdollistaa kuitenkin maassa pysymisen ja työn jatkon.

Valiokunta on nostanut tässä mietinnössään muutamia hyviä huomioita:

Ensimmäisenä niistä todetaan, että oleskelulupahakemusten käsittelyn nopeuttamiseksi ja työntekijöiden suojan kehittämiseksi voitaisiin kehittää esimerkiksi erilaisia hyvän työnantajan sertifiointimenetelmiä. Tällaisen sertifikaatin saanut työnantaja voitaisiin vapauttaa selvitysten ja vakuutusten toimittamisesta lupaviranomaiselle, mutta se olisi myös työntekijälle sitten vakuutus siitä, että tämä työnantaja on aiemmin toiminut hyvin ja lupaprosessien mukaisesti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 27/2021 vp

Toisena valiokunta kiinnittää huomiota ulkomaalaisten työntekijöiden työturvallisuuteen ja työterveyteen ja tarpeelliseen neuvontaan näiden osalta ja nostaa esiin myös työntekijän perehdyttämisen ja sen, että tästä pitäisi säädellä jatkossa ulkomaalaisen työntekijän kohdalla vielä erityisesti ja huomioida muun muassa kielitarpeet ja eri työläinsäädännön tausta, josta he saapuvat.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

20.39 Tuomas Kettunen kesk: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Tosiaan käsittelyssä on hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetun lain muuttamisesta. Tässä esityksessähän ehdotetaan muutettavaksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulo- ja oleskeluedellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annettua lakia, ja lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kausityöntekijän mahdollisuutta vaihtaa työnantajaa Suomessa ollessa helpotetaan, työnantajan hallinnollista taakkaa kevennetään työntekijätietojen ilmoittamisen osalta ja kausityöntekijöitten maahan paluuta helpotettaisiin siten, että aiemman työnantajan palvelukseen aiempaan työhön palaavan kausityöntekijän ei tarvitsisi esittää selvitystä työnteon edellytyksistä ja työehdoista.

Tosiaan, niin kuin tässä on jo tuotu esille, työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on antanut tästä mietinnön ja se on yksimielinen. Valiokunta pitää tässä hallituksen esityksessä esitettäviä muutoksia tärkeinä ja todella kannattavina. Valiokunnan mukaan uudistuksen ansiosta työntekijä voi hyväksikäyttöpauksessa tai työn loppuessa vaihtaa sujuvasti työnantajaa ilman odotusaikaa, mikä on työntekijän toimeentulon kannalta tärkeää. Työnantajalle tämä muutos turvaa nykyistä paremmin riittävän työvoiman saannin, kun työntekijät voivat nykyistä joustavammin siirtyä tilalta toiselle sen mukaan kuin satolajikkeita kypsyy poimittavaksi.

Haluan kiittää tässä vaiheessa työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan puheenjohtajaa ja jäseniä, että saatiin tämä nopeasti ja sujuvasti vietyä maaliin, että tämä ehdotettu laki sitten tulee voimaan mahdollisimman pian, kuitenkin ennen tulevan maatalouden satokauden alkamista tänä kuluvana vuonna.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strand.

20.41 Joakim Strand r: Tack, värderade talman! Det här gäller alltså en ändring av lagen om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för säsongsanställning. Det föreslås att lagen ändras så att det blir lättare för säsongsarbetare att byta arbetsgivare medan man är i Finland. Den administrativa bördan blir således enklare, och jag tar nu tillfället i akt att rent allmänt prata för vikten av att vi får hit ännu mer människor för att arbeta så enkelt som möjligt.

Elikkä tämä on ihan hyvä asia, mutta isossa kuvassa me tarvitsisimme vielä helpompia, vielä joustavampia menetelmiä, jotta saataisiin tänne ihmisiä töihin. Suomi ei tule pärjäämään pidemmän päälle ilman kunnon työperäistä maahanmuuttoa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 27/2021 vp

Vi behöver massor av människor under de kommande 5, 10, 20 åren inom alla branscher för att arbeta i Finland. Det ville jag ha sagt i samband med denna detalj, som nu många har redogjort för här redan helt tillräckligt. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja al-Taee.

20.42 Hussein al-Taee sd: Tämä on erinomainen esitys senkin vuoksi, että nyt ollaan ajoissa liikkeellä, niin ettei maatalousyrittäjien hätä ehdi kuulua vaan nyt on heitä ennakoivasti kuultu ja on pyritty tätä myöten samaan heille työvoimaa. Maatalousyrittäjät tietävät, kenet he haluavat näistä tietyistä kolmansista maista, ja yleensä he haluavat erityisesti nämä samat työnjohtajat tänne Suomeen. Tässä kohtaa kaikki tämmöinen lippujen ja lap-pujen sujuvoittaminen on säästettyä aikaa näitten työnantajien näkökulmasta.

On erinomaista, että tähän on saatu tämä mahdollisuus, että työntekijä voi vaihtaa tilaa eli työnantajaa, koska se mahdollistaa sen, että kun yksi sato on saatu aikaiseksi ja toinen on vielä kypsymässä, niin tämän ihmisen ei tarvitse poistua Suomesta vaan hän voi siirtyä työnantajalta toiselle. Näin varmistetaan työvoiman saatavuutta, mutta se mahdollistaa myös sen, mitä nämä työntekijät kokevat, että on turvallisempaa, että he eivät ole vain yh-den työnantajan armoilla.

Tämäntyyppistä ajattelua toivoisin muuhunkin lainsäädäntöön. Olen huomannut, että joillain aloilla tällä hetkellä jonkin verran ihmiskauppaa edelleen esiintyy, erityisesti tur-vapaikanhakijoita edelleen käytetään hyväksi. Tiedän tapauksen, jossa ihmisiä on kiristet-ty tietyn työnantajan toimesta, ja tämä työntekijä ei ole voinut vaihtaa työpaikkaa, koska hän on pelännyt, että hänen oleskelulupansa siinä sitten mitätöitäisiin. Juuri tällaisten keis-sien takia toivoisin tähän työhön nimenomaan tätä hyvää, nyansoivaa lainsäädäntöä ja in-himillisyyttä, mitä on nyt tähänkin lainsäädäntöön ja tähän esitykseen tullut.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehto.

20.44 Rami Lehto ps: Arvoisa rouva puhemies! Me tarvitaan nyt kausityöntekijöitä myös muualta kuin Suomesta, elikkä tarvitaan ulkomaista työvoimaa kausitöihin, mutta tämä, että valiokunta kiinnitti huomiota tähän, että kausityön ehtoja ja olosuhteita tulisi kehittää siihen suuntaan, että myös Suomen työmarkkinoilla jo olevien henkilöiden työllistyminen kausitöihin yleistyisi, olisi tärkeätä. Eli kun tulee kriisiaikoja, niin huoltovarmuuden takia olisi hyvä, että jo täällä oleva suomalainenkin työvoima tai ulkomainen työvoima, mikä on jo Suomessa, menisi näihin hommiin myös. Ja sitten tämä, että hyväksikäyttötapauksissa-kin voi vaihtaa kausityönantajaa, niin sehän on se hyvä asia, että ne huonot työnantajat, jot-ka käyttävät kikkailuja, jäävät pois tai joutuvat parantamaan ehtoja, ja silloin kun ne paran-tavat ehtoja, niin sinne myös suomalaisetkin työntekijät ehkä menevät helpommin sitten, kun ne työolosuhteet paranevat siellä, ja palkkakin voi nousta sitä kautta, [Keskustan ryh-mästä: Hyvä pointti!] että tämä parantaa myös sitä.

Ja tietysti me tiedetään — niin kuin valiokunnassakin tuli esille — tämä, että satokaudet valmistuvat eri aikaan, ja parempihan se on, että se yksi kausityöntekijä käy vaikka kah-della tilalla kuin tulisi kaksi henkilöä lentäen tänne eri aikoihin, tai se yksi kävisi välillä pois tai hakisi lupaa ja olisi vain sitten sen täällä, niin kyllä tämä niin kuin parantaa tämän-hetkistä tilannetta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 27/2021 vp

Mutta ihannetilannehan olisi se, että kotimaisia henkilöitä löytyisi näihin kausityöntekijöihin, ja varsinkin näin kriittisinä aikoina olisi hyvä, että olisi kotimaista.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 252/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.